

สารนิพนธ์เรื่อง	ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับระบบเกษตรพันธสัญญาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560
คำสำคัญ	เกษตรพันธสัญญา
นักศึกษา	วิภารัตน์ กล่อมทอง
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์	ดร.สมจิตต์ เซอร์ชันชี
หลักสูตร	นิติศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชากฎหมายธุรกิจ
คณะ	นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม
พ.ศ.	2562

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับระบบเกษตรพันธสัญญาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 ของประเทศไทย โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ โดยระบบเกษตรพันธสัญญาตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560 ในปัจจุบันยังขาดความสมดุลและไม่เป็นธรรม ขาดกลไกในการถ่วงดุลทั้งองค์กรกลางภาครัฐและบทบัญญัติของกฎหมายที่ชัดเจนรองรับการประกอบการในระบบเกษตรพันธสัญญาทำให้เกิดพฤติกรรมเอารัดเอาเปรียบและการทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรมและก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเกี่ยวกับสัญญาระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบธุรกิจที่ยังมีปัญหาเรื่องความเป็นธรรมและมีได้คุ้มครองเกษตรกรในฐานะผู้มีอำนาจต่อรองที่น้อยกว่า ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการการลงโทษที่กำหนดบทลงโทษไม่ครอบคลุมและไม่เพียงพอ ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในระบบเกษตรพันธสัญญาที่ก่อให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบกันระหว่างเกษตรกรและผู้ประกอบการ รวมถึงปัญหาที่ไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดูแลให้ความช่วยเหลือเกษตรกรที่อยู่ในระบบเกษตรพันธสัญญา ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้มีบทบัญญัติเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยเฉพาะการคุ้มครองเกษตรกรซึ่งไม่มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการทำเกษตรพันธสัญญา

จากการศึกษาพบว่า ต่างประเทศ มีการตรากฎหมายโดยมีการกำหนดวิธีการและขั้นตอนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญเพื่อสร้างความชัดเจน ความสมบูรณ์ และการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพและมีข้อกำหนดของสัญญาการผลิตทางการเกษตร ซึ่งมีความเข้าใจง่าย ความชัดเจนสามารถอ่านและเข้าใจได้โดยง่าย การจัดทำสัญญาต้องมีให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบและการกระทำของผู้ประกอบการต้องกระทำโดยคำนึงถึงเกษตรกร แต่กฎหมายในประเทศไทยนั้น ยังพบว่าการทำงานเกษตรพันธสัญญานั้น เป็นการ

ทำสัญญาระหว่างคู่สัญญาที่มีความไม่เท่าเทียมกันในทางเศรษฐกิจ คือระหว่างเกษตรกรกับบริษัทเอกชนซึ่งเป็นผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่า มีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายกว่า มีความรู้มากกว่า ดังนั้นบริษัทจึงมีอำนาจต่อรองที่เหนือกว่าเกษตรกรและนำไปสู่การทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกับเกษตรกรรวมทั้งการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้มีบทบัญญัติเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยเฉพาะการคุ้มครองเกษตรกรซึ่งไม่มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการทำเกษตรพันธสัญญา การกำหนดโทษทางแพ่งและจะต้องรับโทษทางอาญา การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการเปิดเผยข้อมูลระหว่างคู่สัญญาก่อนทำสัญญา โดยการบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจน การแก้ไขกฎหมายบัญญัติให้อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา ตลอดจนหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับเรื่องราวร้องทุกข์จากเกษตรกรที่ได้รับปัญหาจากการทำสัญญาภายใต้ระบบเกษตรพันธสัญญาและกำหนดให้องค์กรดังกล่าวสามารถฟ้องร้องคดีและเรียกร้องค่าเสียหายแทนเกษตรกรได้